

Kongan Teollisuuskone vei paikallista kone- ja metalliteollisuuden osaamista maailmalle. (Kuva: Pitäjänuutiset)

4.1 YRITTÄJYYTTÄ JA KIRISTYVÄÄ KILPAILUA

Euroviljelijöistä digitalonpoikiin

Suomen siirtymäkausi osaksi Euroopan unionia oli 2000-luvun alussa takana päin. Suomalainen maatalous oli selvinnyt jäsenyyden ensimmäisten vuosien myllerryksestä joko kohtuullisesti tai heikosti, hie-
man mittaustavasta riippuen. Jos kehitystä tarkastellaan tuotannon määrässä ja viljelijöiden tuloissa, alan voidaan katsoa pärjänneen olosuhteet huomioiden kohtalaisesti. Mikäli asiaa mitataan tilojen tai maatalousyrittäjien määrässä, oli ensimmäisien EU-vuosien saldo huomattavasti karumpi. Unionin jäsenyys kiihdytti maatilojen vähenemistä myös Mäntyharjussa, missä maatilatalouden tulo- ja verotilaston mukainen tilamäärä oli 2000-luvun alussa enää 237. Kymmentä vuotta aiemmin vastaava lukema oli ollut vielä 455. Vauhti, jolla mäntyharjulaiset tilat olivat harventuneet, oli suhteellisesti vielä nopeampi kuin koko maassa keskimäärin. Maatilojen väheneminen jatkui myös 2000-luvulla. Etenkin lypsykarjatilat alkoivat käydä Mäntyharjussa vähiin. Paikkakunnalla oli vuoden 2009 lopulla enää 40 mai-

don lähettäjää, siinä missä heitä oli ollut vielä 1990-luvun alussa noin 120 ja vuonna 1980 lähes 400. Muutoksen vauhti näkyi myös maaja metsätaloudesta toimeentulonsa saavien paikkakuntalaisten määrässä. Heidän osuutensa ammatissa toimivista mäntyharjulaisista oli 2010-luvun vaihteessa enää 12 prosenttia. Osuus oli puolet pienempi kuin vuonna 1990 ja yli viisi kertaa pienempi kuin viittäkymmentä vuotta aiemmin, ennen rakennemuutoksen kovimpia tyrskyjä.³⁸⁵

Tuoreet eurotilalliset saivat totutella työsäännön myös uudenlaiseen, usein ylikansallisista lähtökohdista nousevaan normien, säädösten ja kontrollitoimien kokonaisuuteen. EU-jäsenyys siirsi maatalouden tukijärjestelmän painopistettä hintatuesta viljelyalojen ja eläinten määrän perusteella anottavaan tulotukeen. Vuonna 2006 tukijärjestelmä muuttui uudestaan, kun valtaosa EU:n peltokasvi- ja eläintu-
esta sisällytettiin uuteen, tuotannosta riippumattomaan tilatukeen. Näin rakennetut tukijärjestelmät edellyttivät myös järjestelmällistä